

SZÍNHÁZ

A sárga bugyelláris

Népszínművet újtott föl a kaposvári Csiky Gergely Színházban Bezerédi Zoltán. Csepreghy Ferenc, a múlt századközép leg-sikeresebb honi színpadi szerzőjének csillogó színszerűséggel megírt elő-operettjét, illetőleg poszt-melodramáját a Kerepesi (ma: Rákóczi) út derekán álló Fellner-Helmer-féle Népszínház mutatta be működése harmadik évadján, százhusz éve, december 14-én. Három hétre meghal Szigligeti Ede, a népszínmű vezgője, a század-első magyar színpadjainak sike-rembere. Mintha Szigligeti és Csepreghy váltották volna egymást. Szigligeti a bécsi volks-tüccöt magyarította meg. Csepreghy – noha Nestroy leghí-resebbjét, a Lumpaciust Vaga-bundust átdolgozta pestire – a francia melodráma eminens tanítványa lett. Szigligeti a helyi ízeket, fölismerhető magyar és pest-budai típusokat emelte színpadra, Csepreghy pedig az erős és fordulatossá cselekményt, a jól játszható szerepeket, a népdramába hajló, speciálisan magyar összelelkezéssel végző-dő dalos-táncos formát.

Tanult mesterségét illetően Csepreghy asztalos volt. Aprólé-

Dányi Krisztián, Kovács Zsuzsa és Spindler Béla

MTI-FOTÓ

kosan értett a drámai cselek-mény kimunkálásához. Szigli-geti fölfedezte írói tehetségét. A Nemzeti színpadára dajkálta el-ső drámáját. Rákosi Jenő oda-vette színházipari tanulóknak a Népszínházba ügyelőként. Fele-ségül vette Rákosi Ida nővérét, a színház jelmeztervezőjét. S bár 38 évesen elvitte a tüdővész, ke-zei alól kikerültek a Népszínház leghevesebb sikerei: a Verne Gyula-dramatizálások és A piros bugyelláris – amit a kapos-vári társulat sznob-prüszköl-tően sikerrel följújtott koráb-ban. Szőke István akkori és Be-zerédi mostani színrevitele ab-ban különbözik legélesebben egymástól, hogy Szőke gúnyos kedvvel szatirizálta a népszín-művet, Bezerédiből noha nem hiányzik az epés gúny, komoly drámának tekinti a múlt századi magyar szórakoztatóipar jelleg-zetes formáját. Élvezi, és színé-szeivel élvezetessé teszi Csep-reghy jóízű és szellemes párbe-szédeit, amelyek szakítottak a cikornyás falusiasság-mímelés-sel, de szerencsével ültették át színpadi talajba a francia drá-ma csattanós elmésségeit.

Skanzenbéli udvart mutat Menczel Róbert díszlete, sőt: díszletei, mert Kaposvár ott ké-pesek megoldani a díszletválto-zásokat is, nem bizza a kényel-mes tervező a nézőre, hogy kép-zeletével telerakja a teret. A ki-takarított tisztatáji falu és a be-tyárok látogatta Hólyag-csárda nem múlt idejű előadást föltéte-lez, hanem egy megőrzött ha-gyományban mai indulatok és jellemek működnek. **Eörsi** sző-vegátdolgozása szerencsére nem gyökeres átformálás, egyes pár-beszédek mehegyezésére, latin nyelvű uraskodás jellemzésére szorítkozik. Szűcs Edit jelmezei sem romantikusan parádézó díszparasztokat öltöztetnek va-sárnapivá, hanem a hazai folk-lórt használják hajlékonyan. Kivételt képez a két kóbor kol-dus Breughel-képekről másolt alakja, Znamenák és Kelemen József maszkban, megélt játék-ban komikusan kísérteties ha-szonleső csavargók. Miközben nevetésszerzően mulatságosak, baljósan közlekednek, humoros végzetszerűséggel. A kiváló Fol-ti Jolán az operettszínpadok csárdásai helyett pontozott rit-musú verbunkosokkal dinami-kus táncokat állított be a nagy létszámú társulatnak. Márkos Albert nagy tudással népdalok-kal, köztük vaskosan szóló sző-vegű pajzanságokkal gazdagí-totta a színmű anyagát, fölvált-va az eredeti előadásához ké-szült dalokat. A népszínházi előadáshoz a nagy Erkel négy muzsikus-fia közül a másodszü-lött Elek részint szerepte, rész-int gyűjtötte a betéteket. Es-ténként körbejárta a pesti mula-tókat és ahol vidékről följött úr-fiak beszeszelten daloltak, leje-gyezte a nép ajkáról a nótákat. Erkel Elek többnyire műdalt gyűjtött népéneként. Beletette

a vasárnapi népről szóló nép-színművekbe, a színpadról visszaadta a nagyközönségnek népdalként. Márkos muzsikáját a Somogy Népzenei Együttes tagjai (Bajzik Éva, Csikvári Gá-bor, Husi Gyula, Kovács Már-ton) a zenekari árok bal sarká-ban a má is megidézve hitele-sen és pezsgő színházi kedvvel játsszák, valamint a négy színp-adi színész muzsikus cigány képében: a pókhendi gögöt szol-gái alázattal vegyítő, a gyatra zeneművészetet nagyképűen művelő Nyári Oszkár primás-ként, a nagyszerű színpadi moz-gásokat, verekedéseket is koreo-grafáló Lugosi György körül-ményesen furcított bögőjével, az elnyomott falusi proletár pikú-lás Karácsony és a kontrás Cse-szárík.

Szarvas József az ártatlanul szenvedő és ártatlanul megvá-dolt csikósgazda szerepében ön-sajnálattal és a szokásos színészi parasztmórikálás nélküli nya-kasságú. A nagy Bihari József volt utoljára ilyen konok, ke-mény, életből ismert, nem pedig programszerű paraszt színpad-jainkon. Feleségét az érzékeny Csonka Ibi, fiát inkább francia melodramákba illően alakítja a főiskoláról jött Dányi Krisztián. Beszédét hallgatva a régi szín-házi mondás ötlük elő: sosem éhes, mert ha az volna: lenyelné a szájában tartott gombócot. Igen jó a hajdani kincses kalen-dáriumokból előbukkanó meg-jelenésével a csárdagazdát ját-szó Hunyadkúrti, Körösi a pusz-tabíró és az élénk kedélyű Né-medi fiának intrikuszerepében. Bogár Imre, a betyárkó paranc-noka a széphanjú Kocsis Pál. (Ami az amerikai filmtörténet westernje, az lehetne nekünk a népszínművekben kisznevett betyárvilág a romantikus előtör-ténétből, az irreguláris szabadságharcból.) A színpadi sokaság ravaszul megtervezett, fondor-latosan mozgatott tömeg. Minden-ki a helyén van. Kitűnik Blaha Lujza egykori szerepében Kovács Zsuzsa, a csapóleány Hor-váth Zita, és egy parányi epizód-ban Urbanovics Krisztina.

Spindler Béla könnyedén fo-galmazza meg a bűnözőből lett tehetős gazda jószágos színé-szi klisékre csábító jellemét. Spindlernél tetten érhető a szín-ház egészségesen őrzött hagyó-mánya, hogy a könnyed szóra-koztatásra való daraboknál is érzékenyen közvetítik a napi valóságot. A drámai kibonyoló-dásnál Spindler olyan méltat-lankodó ártatlansággal, fölcsa-pó indulattal mondja hamis mentségeit, hogy képtelenség nem gondolni napjaink közle-tének méltatlankodó bűnöseire, akik már régóta megbocsátot-tak maguknak. A végülében a lá-bak alól, előlről megvilágított lakodalmi nép roppant árnyé-kokat vet a fenékfalra. A boldog vég rémisztő haláltánczal zárja az eszesen derűs, jóízű előadást.

M. G. P.

neti!

alózatában

venes!